

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри спеціальної освіти
протокол від 30.08. 2022 р. № 2
завідувачка кафедри

(доц. Н. Кабельнікова)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ТА ВІДБІР В СИСТЕМУ
ЗАКЛАДІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Освітня програма «Спеціальна освіта»

першого (бакалаврського) рівня

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Івано-Франківськ, 2022

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Психолого-педагогічна діагностика та відбір в систему закладів спеціальної та інклюзивної освіти
Тип курсу	Вибіркова освітня компонента
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень освіти
Кількість кредитів/годин	5,5 кредити / 165 годин
Семестр	I семестр
Викладач	Оксана Лаврикова (Oksana Lavrykova), кандидат біологічних наук, професор кафедри https://orcid.org/0000-0003-2757-1148
Посилання на сайт	
Контактний телефон, месенджер	(0552)326782
Email викладача:	Lavrikova@ksu.ks.ua
Графік консультацій	Четвер, 16:00-17:00 або за призначеним часом
Методи викладання	лекційні заняття, практичні роботи, кейси, презентації, тестові завдання, індивідуальні завдання
Форма контролю	Іспит

2. **Анотація дисципліни:** Освітня компонента «Психолого-педагогічна діагностика та відбір в систему закладів спеціальної та інклюзивної освіти» має чітку професійну спрямованість при підготовці корекційних педагогів, орієнтованих на роботу з дітьми різних вікових груп, які мають психофізичні вади розвитку. Здобувачі вищої освіти повинні вміти вільно володіти інструментарієм психодіагностичних методик, а також вміти їх адаптувати відповідно до напрямів роботи.

3. Мета та завдання дисципліни:

Мета курсу: сформувати у здобувачів вищої освіти методологічної основи спеціальної психодіагностики та практичної спрямованості при вивченні дітей з порушенням розвитку.

Завдання курсу:

Теоретичні:

- Забезпечити студентів теоретичною підготовкою по питанням психодіагностики порушень розвитку;
- Забезпечити засвоєння нормативних і практичних матеріалів по питанням комплектування спеціальних освітніх закладів (дошкільних та шкільних).

Практичні:

- Сформувати у студентів практичні навички своєчасного виявлення порушення розвитку у дітей;
- Сформувати навички психологічного та педагогічного дослідження дітей з урахуванням порушень різної нозології.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

- **Інтегральна компетентність** - студент здатний розв'язувати складні спеціалізовані завдання теоретико-методологічних основ психолого-педагогічної діагностики; знати особливості обстеження дітей в залежності від віку та характеру порушення (сенсорного, моторного, мовленнєвого); особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями розвитку; відмежування розумової відсталості від подібних до неї станів.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК – 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

СК – 1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК – 2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

Програмні результати навчання:

РН – 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності дефектолога, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН – 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування дефектологом конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

PH – 3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань дефектолога.

PH – 9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

PH – 11. Застосовувати у професійній діяльності дефектолога знання про методики, технології, форми, засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

PH- 13. Володіння методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

5. Структура курсу

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
5,5 кредитів / 165годин	32	30	103

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

- Мультимедійне обладнання: проєктор, ноутбук, проєкційний екран, смарт-телевізор.
- Навчальні диски DVD, презентації, електронні версії практичних занять, методичні матеріали.
- Презентації, відеоматеріали, електронні версії лекцій, методичні матеріали.

7. Політика курсу

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% відвідування очне або дистанційне відвідування всіх лекційних занять. Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX.

Високо цінується академічна доброчесність. До всіх студентів освітньої програми відбувається абсолютно рівне ставлення. Навіть окремий випадок порушення академічної доброчесності є серйозним проступком, який може призвести до несправедливого перерозподілу оцінок і, як наслідок, загального рейтингу студентів. Мінімальне покарання для студентів, яких спіймали на обмані чи плагіаті під час тесту чи підсумкового контролю, буде нульовим для цього завдання з послідовним зниженням підсумкової оцінки дисципліни

принаймні на одну літеру. Будь ласка, поставтесь до цього питання серйозно та відповідально.

8. Схема курсу

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи психодіагностики дітей з порушеннями розвитку

Тема1 Комплексний підхід до обстеження дітей з порушеннями розвитку

- Медичне обстеження в системі комплексного обстеження дитини з порушенням розвитку.
- Педагогічне вивчення дітей з порушенням у розвитку.
- Соціально-педагогічне вивчення мікросоціальних умов та їх вплив на розвиток дитини.
- Психологічне обстеження дітей з порушенням розвитку.
 - Методи психологічного вивчення дітей з порушенням розвитку;
 - Експериментально-психологічне обстеження дітей з порушенням розвитку;
 - Тестування;
 - Нейропсихологічне обстеження дітей з порушеннями у розвитку;
 - Підходи до вивчення особистості дітей та підлітків з порушенням розвитку.
- Логопедичне обстеження в системі комплексного вивчення дітей з порушенням розвитку.

Тема 2 Особливості психолого-педагогічного вивчення дітей з відхиленнями у розвитку на різних вікових етапах

- Психолого-педагогічне вивчення дітей першого року життя
 - Особливості розвитку;
 - Рекомендації до психолого-педагогічного обстеження дітей першого року життя.
- Психолого-педагогічне обстеження дітей раннього віку (від 1 року до 3)
 - Особливості розвитку;
 - Рекомендації до психолого-педагогічного обстеження дітей раннього віку.
- Психолого-педагогічне обстеження дітей дошкільного віку (від 3 року до 7)
 - Особливості розвитку;

- Рекомендації до психолого-педагогічного обстеження дітей дошкільного віку.
- Психолого-педагогічне обстеження дітей шкільного віку
 - Особливості розвитку;
 - Рекомендації до психолого-педагогічного обстеження дітей молодшого шкільного віку.
- Психолого-педагогічне обстеження підлітків з відхиленням у розвитку
 - Особливості розвитку;
 - Мета, задачі психолого-педагогічного обстеження підлітків з порушенням розвитку;
 - Особливості процедури психологічного обстеження підлітків;
 - Основні правила планування програми обстеження.

Тема 3 Психолого-педагогічне обстеження дітей та підлітків з порушенням слуху, зору, опорно-рухової системи, емоційного розвитку, складними порушеннями розвитку

- Психолого-педагогічне вивчення дітей з порушенням слуху.
- Психолого-педагогічне вивчення дітей з порушенням зору.
 - Теоретичні основи організації обстеження дітей з порушенням зору;
 - Вимоги до проведення обстеження дітей з порушенням зору;
 - Особливості проведення психолого-педагогічної діагностики дітей з порушенням зору в різні вікові періоди;
- Принципи адаптації діагностичних методик при обстеженні дітей різних вікових категорій з порушенням зору;
- Стандартизованні діагностичні методики, адаптовані для роботи з дітьми з сенсорною зоровою деривацією.
 - Психолого-педагогічне вивчення дітей з порушенням опорно-рухового апарату.
 - Психолого-педагогічне вивчення дітей з порушенням емоційно-вольової сфери.
 - Загальна характеристика порушень аутичних дітей;
 - Процедура психологічного обстеження аутичних дітей.
- Клініко-психолого-педагогічне обстеження дітей з складними порушеннями розвитку

Модуль 2 Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами та консультування батьків

1. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами

- Інклюзивно-ресурсні центри (ІРЦ)
 - Мета, задачі, функції;
 - Організація діяльності Інклюзивно-ресурсного центру.
- Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами
 - Консультативно-діагностична робота;
 - Методи психолого-педагогічного обстеження дітей в ІРЦ;
 - Надання комплексної оцінки, щодо визначення індивідуально-типологічних особливостей та особистісного, інтелектуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами, розроблення рекомендацій щодо навчання та виховання в навчальній установі.

2. Організація та зміст психологічного консультування в системі психолог-педагогічного супроводу дитини з порушенням розвитку

- Поняття психологічного консультування
- Методи психологічного консультування.
- Процедура психологічного консультування.
- Основні принципи та стратегії консультування.
- Типові труднощі в процесі консультування.
- Задачі психологічного консультування сімей, які виховують дитину з порушенням розвитку.
- Психологічне консультування дітей з порушенням розвитку.

3. Психологічне вивчення сім'ї, яка виховує дитину з порушенням розвитку

- Методи вивчення сім'ї.
- Процедура психологічного обстеження сім'ї

9. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Максимальна кількість балів за семестр - 100 балів

Максимальна кількість балів за іспит – 40 балів

Модуль 1. Назва та максимальна кількість балів за цей модуль

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали

Практичні роботи – 18 балів (по 2 бали за кожну практичну роботу)

Контрольна робота за перший модуль 1 – 15 балів

Модуль 2. Назва та максимальна кількість балів за цей модуль

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали

Практичні роботи – 16 балів (по 2 бали за кожну практичну роботу)

Розробка папки «Психодіагностичні методики» – 26 балів

Студенти можуть отримати до 10% бонусних балів за виконання індивідуальних завдань, підготовці презентації, участь у конкурсах наукових робіт, предметних олімпіадах, конкурсах, неформальній та інформальній освіті (зокрема, COURSERA та ін.).

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Битянова М. Організація психологічної роботи в школі. – М.: Досконалість, 2008.- 298с.
2. Бурлачук Л. Ф., Савченко Е. П. Психодіагностика (психодіагностический инструментарий и его применение в условиях социальных служб). К.: «А.Л.Д.», 1995.
3. Гріньова О., Терещенко Л. Дитяча психодіагностика: навчально-методичний посібник.- Вінниця: Нілан – ЛТД, 2015. – 227с.
4. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби/ за ред. В. Панка, - К.: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. – 107с.
5. Навчально-методичний посібник «Організаційно-методичний супровід дитини з ООП у умовах ДНЗ»/ Компанець Н., Луценко І., Коваль Л. – К.: «Атопол», 2018. – 100с.
6. Практикум по специальной психологии ред..В.В. Кисова, И.А. Конева.- СПб.:Речь, 2006. – 352с.
7. Психолого-педагогическая диагностика ред.. И.Ю. Левченко, С.Д. Забранной – М.: Издательский центр академия, 2005. – 320с.
8. Стадненко Н. М. Методика діагностики відхилень в інтелектуальному розвитку молодших школярів / Н. М. Стадненко, Т. Д. Ілляшенко, А. Г. Обухівська. – [2-е вид. перероб. та доповн.]. – Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д. Г., 2006. –36 с. : Дидактичний матеріал: комплект А і Б (45 арк.).
9. Шаповал И., Методы изучения и диагностики отклоняющего развития: Учебное пособие. – М.:ТЦ Сфера, 2005. – 320с.
10. Шипіцена Л. Психолого-педагогічне консультування та супровід розвитку дитини: посібник для вчителя-дефектолога. – К.: 2003. – 258с.

Додаткові

1. Григор'єв А.Й., Завіна В.І. Психолого-педагогічна діагностика. – К.: Преса України, 2005. – 448 с.
2. Дидактичні та методичні засади спеціальної освіти дошкільників з порушеннями інтелектуального розвитку: нав.-метод. посіб. / Н.О. Макарчук, А.М. Висоцька, О.В. Чеботарьова, І.В. Гладченко, А.В. Міненко, С.В. Трикоз, Г.О. Блеч., І.В. Бобренко, – К., 2014. – 337 с.
3. Стадненко Н.М. Методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку / Н.М. Стадненко, Т.Д. Ілляшенко, А.Г. Обухівська. – Ін-т дефектології АПН України, Укр. наук.-метод. центр практ. психології та соц. роботи АПН України. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. – 20с. + 13 арк. дод. – (Початкова школа)
4. Чеботарьова О.В. Комплекс програмно-методичного забезпечення «Зміст корекційно-спрямованого навчання і виховання дітей з інтелектуальними порушеннями у спеціальних дошкільних закладах» (програма з трудового виховання, методичні рекомендації, дидактичні матеріали) / О.В. Чеботарьова. – К.: 2012. – 112 с.